herpy

GEKKOER

Phelsuma grandis

En av verdens største daggekkoer: en knallgrønn, kraftig klatrer fra Nord-Madagaskar med røde tegninger og et freidig, nysgjerrig vesen. Den trenger varme, sterkt lys og høyt under taket og passer best for en holder med litt erfaring som vil se på dyret sitt framfor å håndtere det.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Madagascar giant day gecko Tidligere navn: *Phelsuma madagascariensis grandis* Publisert 14. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**23-30 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**8-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 60 × 120 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Varmeplass	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, frukt, nektar og ferdigfôr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12-14 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**48-80 dager** ved 27-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Phelsuma grandis er en av de største artene i sin slekt. Voksne dyr blir 23-28 cm inkludert hale, og enkelte hanner når opptil 30 cm. Hunnene er som regel litt mindre enn hannene. Kroppen er kraftig og klart grønn, av og til med et blåaktig skjær, og buken er kremfarget til svakt gul. En rød stripe går fra nesen mot øyet, og ryggen har ofte røde flekker eller tverrbånd. Tegningen varierer mye fra dyr til dyr og kan nesten mangle. Blir gekkoen stresset eller kald, mørkner fargen.

Den har ingen bevegelige øyelokk og holder øynene rene ved å slikke dem med tungen. Mange hunner har tydelige, hvite kalkposer på sidene av halsen, et lager av kalk til eggene. Under tærne sitter det klebelameller, så den går uanstrengt opp langs loddrett glass. Den beveger seg ofte rolig, men blir den skremt, er den lynrask, og arten er kjent som en dyktig rømningskunstner.

Arten ble beskrevet av John Edward Gray i 1870. I en periode ble den regnet som en underart av *Phelsuma madagascariensis*, og navnet *P. madagascariensis grandis* ses fortsatt i eldre litteratur. I dag er den en selvstendig art.

Det er temperamentet som skiller den mest fra de klassiske nybegynnergekkoene. Den er modig, aktiv og nysgjerrig, men den tåler ikke å bli grepet, og hannene er sterkt territoriale. Til gjengjeld er den et av de vakreste dyrene man kan ha i et beplantet terrarium.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

Utbredelse og leveområde

Arten hører hjemme i nordlige og nordvestlige Madagaskar og finnes også på øya Nosy Komba utenfor nordvestkysten. Typelokaliteten ligger omtrent 25 km sør for Antsiranana (Diego Suarez) på øyas nordspiss.

Utenfor det naturlige området er arten innført flere steder. Den lever i dag vilt på Réunion, hvor den ble satt ut på midten av 1990-tallet, på Mauritius og i deler av Florida og Hawaii. På Mauritius regnes den som en trussel mot øyas egne daggekkoer, fordi den fortrenger dem fra leveområdene deres. De innførte bestandene hører ikke til artens opprinnelige utbredelse.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

På Madagaskar lever gekkoen i trærne i tropisk skog, men den er ikke kresen. Den trives også i skogkanter, hager og plantasjer med palmer, bananplanter og bambus. Den tilpasningsevnen er en del av forklaringen på at den har slått seg ned de stedene mennesker har tatt den med til.

Om formiddagen soler den seg på stammer og blader, og i den varmeste middagstiden søker den skygge. Klimaet i Nord-Madagaskar er varmt med regntid fra omtrent desember til april og en tørrere periode resten av året. Avlssesongen følger regntiden og varer fra omtrent desember til juni. Det finnes bare få målinger av temperatur og fuktighet fra artens leveområder, så verdiene for terrariet bygger på erfaringer fra fangenskap.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr må ha et høyt terrarium på minst 60 × 60 × 120 cm (lengde × bredde × høyde). Mindre mål oppgis ofte, men en aktiv gekko på 25 cm trenger plass til å løpe og klatre, og høyden gir mulighet for en ordentlig forskjell mellom den varme toppen og den kjølige bunnen. Hold voksne dyr enkeltvis. Et avlspar må ha et enda større terrarium med mange skjul.

Innred med tykke bambusrør, loddrette og skrå grener og planter med store, sterke blader, for eksempel sansevieria, pothos og bromelier. Bambus brukes både som solplass, skjul og eggleggingssted. Plasser grenene slik at dyret kan komme tett på lyset uten å kunne røre varmelampen, og samle et par planter slik at det er et skyggefullt sted midt på dagen.

Som bunnsubstrat fungerer omtrent 10 cm jord uten gjødsel blandet med kokosfiber, gjerne som bioaktivt bunnsubstrat med spretthaler og damarker. Uten bioaktivt bunnsubstrat må ekskrementer og hvite urinsyreklumper fjernes daglig, og bunnsubstratet skiftes et par ganger i året. Unngå løse barkbiter og fin grus, som kan bli svelget. Terrariet må være godt ventilert og ha tettsluttende dører og lokk.

Les mer: Varme og temperatur Les mer: Fôrdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Daggekkoer er solelskere og må ha et varmt sted å ligge. Om dagen skal det være 26-30 °C i det meste av terrariet og en solplass på 32-35 °C på en gren rett under varmelampen. Angivelsene for solplassen varierer, og også 29-32 °C oppgis. Begynn i den lave enden, og se hvordan dyret bruker plassen.

Om natten skal temperaturen falle til 22-25 °C, og i de fleste stuer kan varmen slås helt av. Bruk en vanlig varmepære eller halogenspot på termostat eller dimmer. To svakere pærer fordeler varmen bedre enn én kraftig. Heng lampen over nettlokket med litt avstand, slik at dyret ikke kan brenne seg når det klatrer opp langs nettet. Mål med et digitalt termometer både ved solplassen og nede ved bunnen, og kontroller selve solplassen med et infrarødt termometer.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 50-70 % og kan gjerne være høyest om natten. Arten tåler svingninger, bare forholdene hverken er konstant tørre eller konstant våte. Sprut grundig morgen og kveld, slik at gekkoen kan slikke dråper fra bladene, og la bunnsubstrat og grener tørke opp i løpet av dagen.

Den drikker sjelden av en skål, men sett likevel inn en lav skål med friskt vann, og skift vannet ofte. Levende planter hjelper til med å holde på fuktigheten, og et hygrometer viser om rytmen holder. Vedvarende feil luftfuktighet gir etter hvert problemer med hudskifte og luftveier.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og må ha både kraftig lys og UVB. Bruk et T5-rør på omtrent 6 % i reflektor, slik at UV-indeksen ved solplassen er omtrent 3-4, tilsvarende Ferguson-sone 3. Følg produsentens anvisning om avstand, og mål gjerne med et UV-indeksmeter. Skift røret etter den tiden produsenten oppgir, selv om det fortsatt lyser.

Supplér med et vanlig dagslysrør eller en LED-lampe på omtrent 6500 K, slik at terrariet er lyst. Ha lyset på 12-13 timer om sommeren og 10-11 timer om vinteren, gjerne på en tidsbryter. Det må alltid være skygge der dyret kan trekke seg tilbake, og om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Daggekkoer spiser både insekter og søte ting som nektar, moden frukt og pollen. I terrariet fungerer en blanding av levende insekter og ferdigfôr til fruktetende gekkoer, for eksempel Pangea eller Repashy, svært godt. Ferdigfôret røres ut til en tykk grøt og serveres i en liten skål høyt oppe, der gekkoen føler seg trygg.

Voksne dyr får 3-5 insekter som er litt mindre enn hodet, to-tre ganger i uken og ferdigfôr en-to ganger i uken. Bruk sirisser, dubia-kakerlakker og gresshopper og av og til voksmøllarver som godbit. Fôr insektene med næringsrikt fôr ett til to døgn før, og strø dem med kalk ved hver fôring, med D3 omtrent annenhver gang, og med et multivitamin en gang i uken. Ungdyr under ett år får insekter daglig og ferdigfôr to ganger i uken.

Friske frukter som mango og papaya kan gis som godbit, men de kan ikke erstatte ferdigfôret, fordi de inneholder for lite kalk.

ATFERD OG HÅNDTERING

Gekkoen er rolig inntil den blir skremt, og da er den svært rask. De fleste dyr blir aldri riktig håndtamme. Noen lærer å ta mat fra en pinsett, og enkelte setter seg gjerne på en hånd, men arten er først og fremst et dyr å se på. Ta aldri tak rundt den, for huden er skjør og kan rives av, og halen kastes lett.

Hannene er territoriale og må aldri holdes sammen, fordi kampene kan gi alvorlige skader. Hold derfor voksne dyr enkeltvis, med mindre du vil drive avl. En hann og en hunn kan gå sammen som par, men også her kan hannen være hard mot hunnen, og da må de skilles med en gang. En hann med to hunner øker risikoen for aggresjon og frarådes. Gi nye dyr minst to uker i fred før du begynner å arbeide tett inntil terrariet.

En daggekko som er mørk i fargen og trykker seg mot glasset, er enten stresset eller kald. Sjekk temperaturen først.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnsmodne hanner har store, tydelige porer på undersiden av lårene, mens hunnenes er svake eller mangler. Hannene blir dessuten større og kraftigere. De fleste dyrene er klare for avl når de er 12-14 måneder gamle, og unge hunner kan begynne å legge ubefruktede egg allerede fra 10 måneders alder. Vent med å avle til hunnen er minst 15-20 cm lang og i god kondisjon. Det finnes ingen pålitelige tall for vekten ved avlsstart. Store, hvite kalkposer på halsen viser at hun har reserver.

PARRING

Avlssesongen går fra omtrent desember til juni. Sett dyrene sammen i et rent terrarium som ingen av dem har bodd i før, og sett dem inn rett etter hverandre, slik at ingen av dem har hjemmebane. Tegn på aksept er nikking med hodet, vrikking med halen, at hannen viser hunnen ryggen sin, og at hun lar ham bite seg i nakken under paringen. Jager hannen henne uavbrutt, eller gjemmer hun seg hele tiden, må de skilles.

Det finnes bare få pålitelige opplysninger om en egentlig vinterhvile. Senk gjerne temperaturen og dagslengden litt i de mørke månedene, og ta hannen ut, slik at hunnen kan komme seg mellom sesongene og bygge opp kalkreservene sine igjen.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger ett eller to hardskallede egg om gangen, og de to eggene sitter ofte sammen. De limes ikke fast til underlaget, så de er lette å flytte. Hun legger dem helst i hulrom, for eksempel i et bambusrør eller i bladhjørnene på en sansevieria. Det kommer flere kull i løpet av sesongen, ofte med fire til seks ukers mellomrom, men det finnes ingen pålitelige tall for hvor mange kull en hunn legger i året.

Gi henne rikelig med insekter og kalk med D3 gjennom hele sesongen, og følg med på kondisjonen hennes. Ta eggene ut til inkubasjon, fordi voksne dyr kan spise nyklekte unger.

Les mer: Inkubasjon av egg

INKUBASJON

Flytt eggene forsiktig til en liten boks med fuktig vermikulitt eller perlitt uten å snu dem, og merk oversiden med en blyant. Boksen skal ha små luftehull og stå ved 27-29 °C med en luftfuktighet på omtrent 60 %. Ved omtrent 28 °C klekkes eggene typisk etter 55-65 dager, og alt etter temperaturen kan det ta fra 48 til 80 dager.

Eggene kan også inkuberes ved romtemperatur med naturlige svingninger mellom dag og natt. Hos daggekkoer påvirker temperaturen kjønnet, og høye temperaturer ser ut til å gi flere hanner. Hvor stor effekten er hos akkurat denne arten, er ikke godt dokumentert, så regn ikke med å kunne styre kjønnsfordelingen. La egg som ser tvilsomme ut, ligge lenge før du kasserer dem.

OPPDRETT AV UNGER

Hold ungene hver for seg i små, ventilerte bokser eller terrarier på omtrent 30 × 30 × 30 cm med tynne grener, et par planter og skjul. De skal ikke gå sammen med voksne dyr, og helst heller ikke med hverandre, fordi de konkurrerer om fôret og kan bli aggressive.

Gi dem samme klima som de voksne: 27-31 °C om dagen med en solplass litt over 32 °C, 22-25 °C om natten og en luftfuktighet på 55-65 %. Etter det første hudskiftet begynner ungene å spise. Gi daglig små insekter, for eksempel sirisser eller bananfluer, og veksle mellom insekter og ferdigfôr. Strø insektene med kalk med D3. Omtrent ved ni måneders alder kan de gå over til de voksnes fôringsrytme. Ungene vokser raskt og er nesten utvokste etter ett år.

Helse og vanlige feil

Arten regnes som hardfør, men den krever riktig stell. De typiske feilene er:

- For lite UVB, kalk og D3, som gir benskjørhet med bløte kjever, krumme bein og skjelving. Det rammer særlig unger og avlshunner.
- For lite varme og lys, slik at dyret blir mørkt og sløvt og mister appetitten.
- Vedvarende for høy eller for lav luftfuktighet, som gir problemer med hud og hudskifte.
- Slåsskamp mellom hanner eller mellom hann og hunn. Sår og bitt må holdes rene, og dyrene må skilles.
- Svelget bunnsubstrat hvis bunnen inneholder små barkbiter eller grus. Det kan gi forstoppelse og tarmslyng.
- Hudskader, fordi huden er skjør og rives av hvis dyret blir grepet. Ta aldri tak rundt kroppen.

Et sunt dyr har klare øyne, en kraftig kropp og en fyldig halerot. Søk dyrlege med erfaring med krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser på et par uker, har bløte kjever eller virker apatisk.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.